

2019–2020
LMS METINĖS PROGRAMOS
„Ž. E. M. E.“ METRAŠTIS

Kiekvienas iš mūsų gali

pradėti nuo savęs!

#PradėkNuoSavęs

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGA

SVEIKINIMAI

„Žalių ekologiškų mokyklų erdvė“ – puikus pavyzdys parodantis, kad Lietuvoje auga karta, kuriai rūpi, kad šalis būtų švari ir žalia. Veiklos įvykdytos dešimtyse miestų ir šimtuose mokyklų pavyzdys visiems, kad pokyčio reikia ir jį reikia pradėti nuo savęs. Didžiuojusi ir džiaugiuosi, kad galėjau būti šios programos dalimi, pasidalinti savo mintimis, o kartu pamatyti iš arti moksleivių iniciatyvas dėl visų mūsų švaresnės planetos. Moksleiviai, Jūs esate įkvėpimas ir neabejotinai švarus oro gurkšnis mūsų Žemei, tad nenustokite juo būti!

„Ž. E. M. E.“ partneris, LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto vicepirmininkas Simonas Gentvilas

Džiaugiuosi šios programos sėkme, ačiū kiekvienam dalyvavusiam. Būtent šioje programoje dalyvavusių moksleivių dėka pavyko išpildyti pavadinime įrašytus žodžius. Lietuvoje atsirado kur kas daugiau žalių ir ekologiškų mokyklų, o moksleiviai sukūrė erdvę kurti, dalintis ir saugoti gamtą drauge. Linkiu nesustoti vykdyti prasmingų iniciatyvų, net ir programai pasibaigus.

Lietuvos moksleivių sąjungos prezidentė Sara Aškinytė

Ačiū programos ambasadoriams ir koordinatoriams, jog įrodė, kad Lietuvos moksleiviams rūpi aplinka, kurioje mes gyvename. Žaviuosi jūsų nuveiktais darbais ir tikiuosi, jog programa „Ž. E. M. E.“ buvo tik startas jūsų lėtame bėgime link tvarių pokyčių kasdienybėje.

Programos „Ž. E. M. E.“ koordinatore Ieva Rinkevičiūtė

#PradėkNuoSavęs

APIE PROGRAMĄ

2019 m. spalio 14 d. Lietuvos moksleivių sąjunga, bendradarbiaudama su LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto vicepirmininku Simonu Gentvilu, inicijavo metinę veiklos programą „Žalių ekologiškų mokyklų erdvė“, kurios tikslas – skatinti mokyklų bendruomenes atkreipti dėmesį į pastaruoju metu dažnai aptariamas aplinkosaugos ir ekologijos temas, reaguoti ir keisti savo mokyklas, darant jas draugiškesnes aplinkai.

Programos metu aptartos temos

Buvo rengiami kas mėnesiniai naujienlaiškiai, vyko įvairūs renginiai, diskusijos, pokalbiai ir susitikimai su moksleiviais, kurie atliepdavo to mėnesio temą. Nuo 2020 m. kovo mėnesio programos veiklas tęsėme virtualioje erdvėje. 2020 m. birželio 5 d. baigėme programą su:

307

AMBASADORIAIS
IŠ 205 MOKYKLŲ,

34

MIESTŲ
KOORDINATORIAIS,

TAIS.

KURIEMS RŪPI ŽEMĖ IR
APLINKA, KURIOJE GYVENAME.

Naujienlaiškiai

● spalį

● lapkritį

● gruodį

● sausį

● vasarį

● kovą

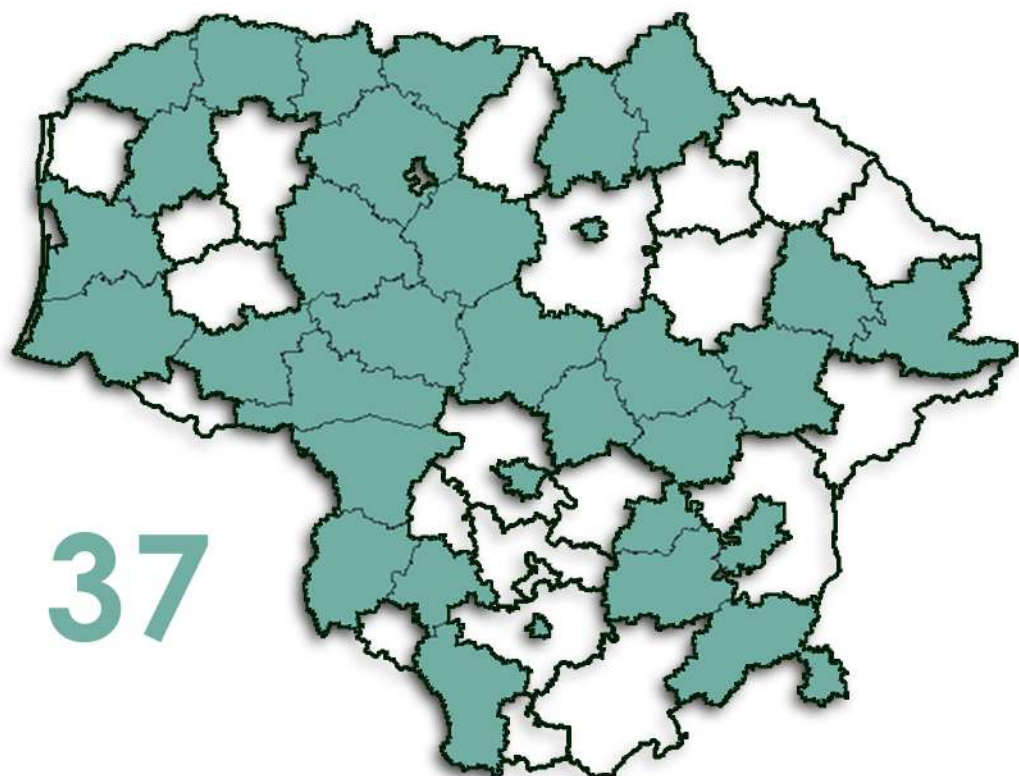
● balandį

● gegužę

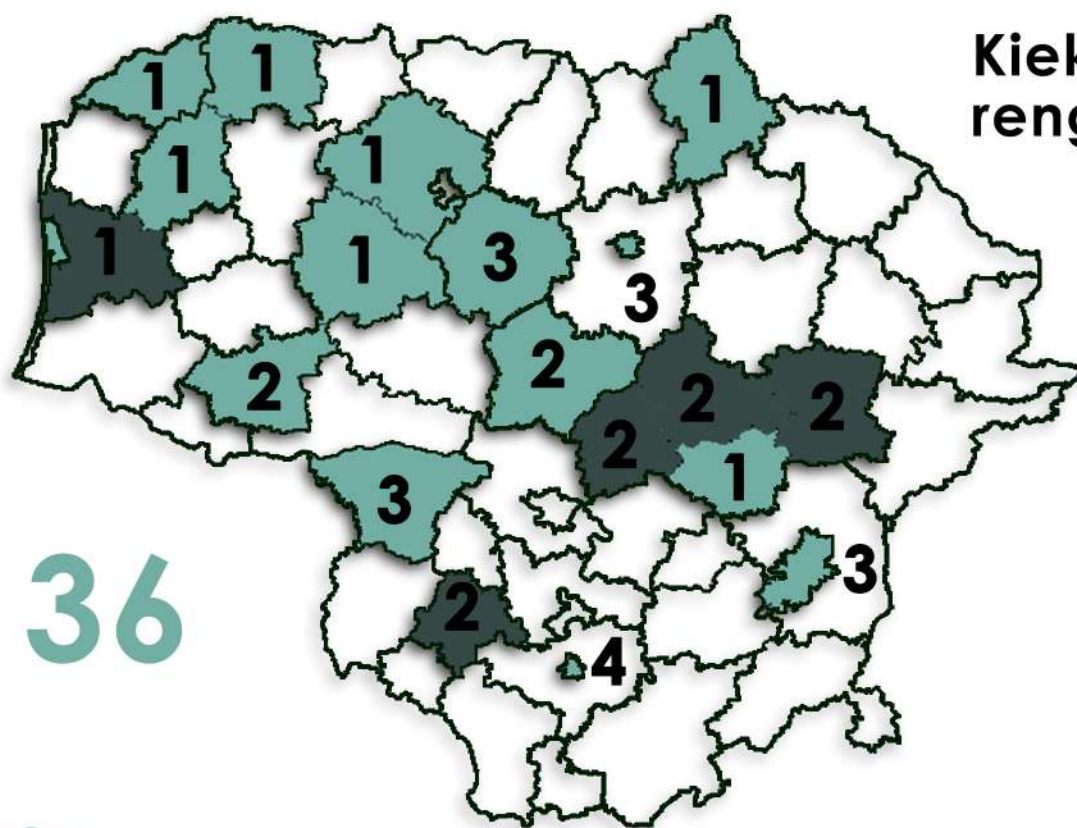

#PradėkNuoSavęs

Kiek miestų
prisijungė prie
programos?

37

Kiek „Ž. E. M. E.“
renginių įvyko?

36

AMBASADORIŲ RENGINYS

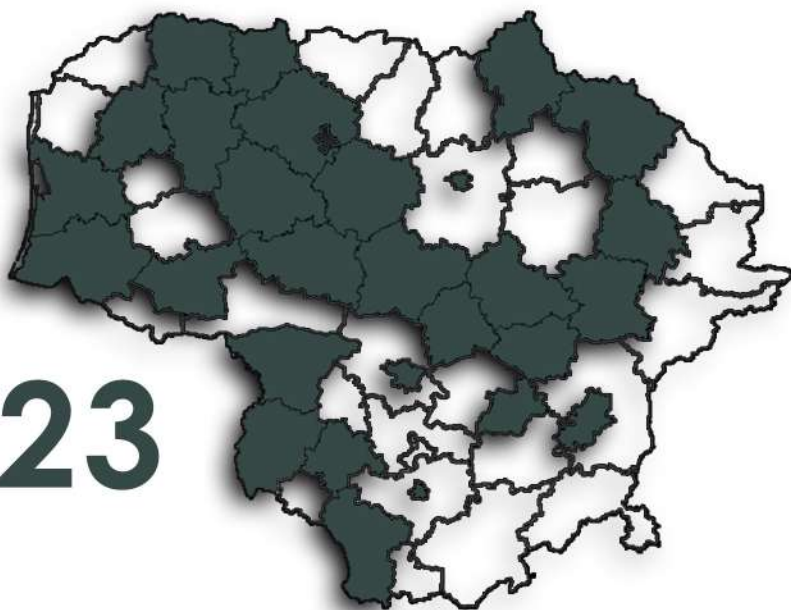
Programai įsibėgėjus, 2020 m. vasario 21 d. Valstybės pažinimo centre vyko „Ž. E. M. E.“ ambasadorių renginys, kurio metu ambasadoriai klausėsi įvairaus pobūdžio paskaitų, susijusių su aplinkosauga, bei darbo grupėse dalinosi patirtimi, įgyvendintais darbais savo mokyklose. Ekologijos, tvaraus gyvenimo bei aplinkosaugos temomis moksleiviai taip pat diskutavo su šios programos partneriu, LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto vicepirmininku Simonu Gentvilu, Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje vadovu Arnoldu Pranckevičiumi, tinklaraštininke, ekologiško gyvenimo entuziastė Simona Cymbaliukaite bei klausėsi fotografo bei ornitologo Mariaus Čepulio ir aplinkosaugos konsultacijų bendrovės „Ekokonsultacijos“ vadovaujančios partnerės Lauros Budrienės pranešimų.

#PradėkNuoSavęs

Kiek kartų „Ž. E. M. E.“
temomis buvo
diskutuota LMS
Vadovų klubuose?

223

Ką nuveikėme
nacionaliniu mastu?

1

LMS prezidentė Sara Aškinytė dalyvavo spaudos konferencijoje, kurios metu buvo pristatyta LMS metinė programa „Ž. E. M. E.“. Konferencijoje taip pat dalyvavo LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto vicepirmininkas Simonas Gentvilas ir aplinkosauginės radijo laidos kūrėja Milda Noreikaitė.

LMS prezidentė Sara Aškinytė kartu su dešimtis tūkstančių sekėjų socialiniuose tinkluose įkvepia, ekologinį gyvenimo būdą propaguojančia Simona Cymbaliukaite dalyvavo žinių radijo laidoje „Mažiau yra daugiau“. Kalbėjo apie tai, ką dėl planetos daro moksleiviai, kokius pokyčius kuria mokinių savivaldos ir dar daugiau.

2

#PradėkNuoSavęs

3

Programos „Ž. E. M. E.“ koordinatore leva Rinkevičiūtė ir LMS jaunimo politikos koordinatorių Ignas Miškinis dalyvavo susitikime su UAB „LG Keleiviams“ Rinkodaros skyriaus atstovėmis. Susitikimo metu buvo diskutuojama aplinkosaugos bei ekologijos temomis. Taip pat, siekiant skatinti ekologiškumą, su šia bendrove buvo svarstomos bendradarbiavimo galimybės vykdančios LMS metinę programą „Ž. E. M. E.“.

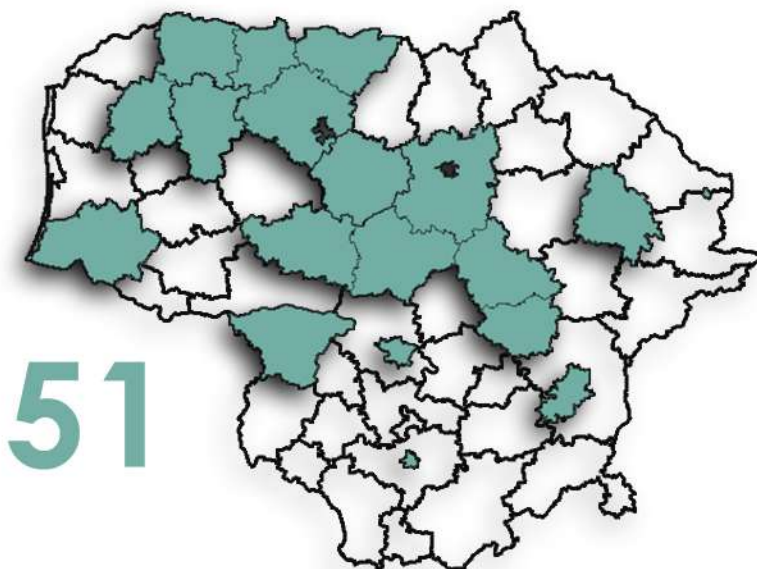
Vyko Lietuvos moksleivių sąjungos XXIX – Nėeilinė – Asamblėja, kurios metu patvirtinta Pozicija dėl transporto lengvatų taikymo moksleiviams. Buvo nutarta, jog reikia mažinti regioninę atskirtį tarp moksleivių, mažinti moksleivių diskriminaciją, lyginant su studentais bei profesinių mokyklų moksleiviais, ir suteikti didesnes galimybes prisidėti prie aplinkos taršos problemų sprendimo bei teigiamų įpročių formavimo moksleivių gretose.

4

Susitikimai su ambasadoriais

Susitikimų su koordinadoriais metu ambasadoriai diskutuodavo mėnesio temomis, aptardavo iššūkius ir mąstydavo, ką galima pakeisti jų mieste, jog šis būtų tvaresnis.

51

#PradėkNuoSavęs

SUSITIKIMAI SU

AMBASADORIAIS

#PradėkNuoSavęs

AMBASADORIAI PASAKOJA

Gabrielė Avgustaitytė iš Lukšių Vinco Grybo gimnazijos.

1. Kokiu savo mokykloje padarytu pokyčiu labiausiai didžiuojiesi?

Labiausiai didžiuojuosi tuo, jog rengdavau diskusijas savo klasėje to mėnesio tema („Ar mes esame priklausomi nuo daiktų?“, „Miško svarba mūsų pasauliui“ ir kt.). Tiek aš, tiek bendraklasiai galėdavo praplėsti savo žinias bei pasidalinti savo mintimis ir idėjomis.

2. Ką supratai būdama šios programos ambasadore?

Daugelis žmonių mano aplinkoje mano, jog nieko negalima pakeisti, bet buvimas ambasadore įpareigojo mane jiems prieštarauti. Nebegalėjau tiesiog nesutikti su žmonėmis, todėl turėjau imtis veiksmų. Dirbdama su kitais žmonėmis kartu supratau, jog viskas yra įmanoma, o, tuo labiau, mūsų planetos labui.

3. Kaip įsivaizduoji mūsų planetą po 20-ies metų?

Sunku pasakyti sprendžiant iš dabartinės situacijos. Tikiu, jog tokios iniciatyvos, kaip „Ž. E. M. E.“ gali padėti apie tai šviesti jaunąją kartą ir kartu bent šiek tiek sulėtinti ar net sustabdyti žmonių veiklos skatinamą klimato kaitą.

4. Kokius pokyčius po programos pabaigos planuoji vykdyti savo mokykloje ir gyvenime?

Gyvenime visuomet pradėsiu nuo savęs, nes noriu būti pavyzdžiu kitiems. Stengsiuosi tausoti visus mūsų planetos išteklius, kuriuos turime. Mokykloje toliau savotiškai tęsime programos veiklas rengdami renginius ir vykdydami kitas veiklas. Darbas nesustoja ties programos pabaiga!

#PradėkNuoSavęs

Greta Juškėnaitė iš Utenos Aukštakalnio progimnazijos.

1. Kaip sugalvojai tapti programos „Ž. E. M. E.“ ambasadore?

Ambasadore nusprendžiau tapti, nes norėjau padėti padaryti mokyklą žalesnę ir jaukesnę mokytis. Dar svarbus aspektas, kad mano dėmesį patraukė programos pavadinimas bei norėjau išsiaiškinti, kas čia vyksta.

2. Kaip tave ši veikla pakeitė asmeniškai?

Mane ši programa supažindino su dalykais, kurių nežinojau apie ekologiją ir sveiką gyvenseną, manau, jog dabar galėsiu į pasaulį žiūrėti kitomis akimis. Taip pat ši veikla leido man atsipalaiduoti prie grupės nepažįstamų žmonių ir nebijoti su jais bendrauti, dalytis patirtimi, sužinoti naujų, įdomių ir net keistų dalykų!

3. Kas tau yra aplinkosauga?

Man šis žodis pakankamai suktas, nes, kad jis veiktų žmonėms ir pačiam pasauliui, reikia įdėti daug pastangų ir reikia daug žinių, todėl man tai yra kaip mažas iššūkis kasdieniame gyvenime, su kuriuo kartu augame.

4. Ar rekomenduotum šią programą bendraamžiams?

Šią programą tikrai noriu rekomenduoti visiems, ypač tiems, kurie nori prisidėti prie kasdienio gamtos saugojimo, nes čia gali atsiskleisti ir padaryti tai, ko dar nėra, sukurti visuomenei neįprastus dalykus bei, žinoma, suburti nuostabią komandą.

Noja Bušmaitė iš Mažeikių Gabijos gimnazijos.

1. Ko išmokai ir ką supratai būdama „Ž. E. M. E.“ ambasadore?

Veikdama programoje dar labiau suvokiau ekologijos svarbą bei sužinojau daug faktų, kurių nežinojau. Taip pat supratau, kad kiekvienas žmogus su kitų pagalba gali daug nuveikti bei padaryti įtaką bet kurioje srityje.

2. Kuri tema tau buvo aktualiausia ir kodėl?

Aktualiausia tema buvo tvarumo tema, nes pati visur nešiojuosi savo indus (perkant maistą / gėrimus išsinešti). Taip pat naudoju daugkartinius medžiaginius ir silikoninius maišelius, stengiuosi nepirkti greitos mados rūbų ir renkuosi padėvėtus ar tvariai gamintus drabužius.

3. Kada pradėjai domėtis ekologija, kaip tai pakeitė tavo gyvenimo būdą?

Domėtis pradėjau maždaug prieš dvejus metus, tai mane paskatino daugiau susimąstyti apie perkamus daiktus ir neskubėti jų pirkti, apgalvoti, ar man tikrai reikia. Taip pat paskatinau ir savo šeimą daugiau domėtis ekologija.

Milda Matulevičiūtė iš Klaipėdos „Ažuolyno“ gimnazijos.

1. Koks įsimintiniausias iššūkis, kurį teko vykdyti?

Įsimintiniausias iššūkis buvo tema apie tvarumą. Todėl, nes lankėme 8–10 metų vaikus stovykloje ir šia tema kalbėjome. Buvome nustebę, kiek daug tokio amžiaus vaikai žino apie tvarų gyvenimo būdą.

2. Kokią tavo gyvenimo dalį užima aplinkosauga?

Aplinkosauga man yra įprotis, pareiga ir gyvenimo būdas.

3. Kaip manai, ar jaunimas turi pakankamai žinių apie tvarų gyvenimo būdą? Kokį patarimą duotum žmogui, norinčiam padėti gamtai?

Manau, kad jaunimas turi pakankamai žinių apie pačią aplinkosaugą, bet neturi žinių, kodėl tai daryti yra būtina ir kokios pasekmės yra, kai to nedarome ir kas baisaus dar laukia, jei neatsibusime.

Auksė Garnytė iš Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos.

1. Kodėl prisijungei prie „Ž. E. M. E.“ programos?

Mano pradžia šioje programoje nebuvo tokia, kad „OI KOKIA NUOSTABI PROGRAMA, PRISIJUNGSIU!“. Vieną įprastą mūsų mokyklos mokinių savivaldos susirinkimą, pirmininkė gavo įsakymą, kad reikia ambasadoriaus. Tad visų išklausiui ir negavus teigiamo atsakymo, pasisiūliau aš. Taip ir prasidėjo mano darbo istorija. Kai perskaičiau pirmą koordinatorės įrašą, naujienlaiškį, įsimylėjau šią programą ir dirbau jos iki pat galo!

2. Kas tave motyvuoja dirbti, siekti savo tikslų?

Pačioje pradžioje buvo viskas įdomu, kiekvienas iššūkis, kiekvienas komentaras ar idėja, todėl gerus 3–5 mėnesius netrūko jokios motyvacijos ir užsidegimo, viską sėmiausi pati iš savęs. Bet praėjus šiam „auksiniam“ laikotarpiui, vis neatradus vietos Vanago bendruomenėje ir mokslai „lipo ant galvos“, darėsi vis sunkiau, tad mane motyvavo įvairūs žmonės soc. tinkluose, draugai, koordinatorė ir pan. Dažnai būna, kad aptingstu, bet kiekvieną mėnesį bent savaitei užklumpa lyg pareigos jausmas, kuris stumia tolyn!

3. Ar ši programa padarė įtaką tavo gyvenimui, poelgiams? Jei taip, kaip?

Prieš metus su puse tapau vegetare ir šiek tiek susidomėjau „low waste“ ir „slow living“ gyvensena, tad tapus ambasadore viskas daug kartų sustiprėjo. Po truputį pradėjau gamintis kietuosius šampūnus ir kitas higienos priemones, apsipirkinėjimo rutinoje atsirado daugkartiniai maišeliai, taip pat naujienlaiškiuose pateiktą informaciją pritaikydavau ir savo gyvenime, tada kokybiškiau skleisdavau ją moksleiviams.

Nora Povilaitytė iš Tauragės „Šaltinio“ progimnazijos.

1. Jei galėtum pakeisti vieną dalyką pasaulyje, kas tai būtų ir kodėl?

Manau, kad aš padaryčiau pasaulį tolerantišką, kur niekas nieko neteistų tada išsispręstų daug bėdų. Mes visi esame skirtingi ir tai reikia priimti. Žmonės nebūtų diskriminuojami ar LGBTQ+ žmonės turėtų visas teises visuose pasaulio kampeliuose.

2. Koks tikslas tave lydėjo būnant „Ž. E. M. E.“ ambasadore?

Gilinti savo ir savo mokyklos žinias apie ekologiją.

3. Kaip manai, ar vienas žmogus domėdamasis ekologija, tvarumu bei pritaikydamas tai asmeniniame gyvenime, gali pakeisti pasaulį?

Vienas žmogus negali padaryti daug. Sunku varžytis su kompanijų daroma tarša, bet nedaryti nieko yra negerai. Žmogus negali pakeisti pasaulio vienas, bet gali prie to prisidėti su kitais bendraminčiais.

4. Kaip atrodys pasaulis po 100 metų?

Jau daugiau kalbama apie klimato kaitą, miškų kirtimus ir jų žalą, dėl to aš tikiu, jog ateityje žmonės atsipeikės ir mums nereikės kvėpuoti užterštu oru.

Rokas Damulis iš Marijampolės Marijonų gimnazijos.

1. Kodėl nusprendei tapti „Ž. E. M. E.“ ambasadoriumi?

Tapau „Ž. E. M. E.“ projekto ambasadoriumi, kadangi man svarbi Lietuvos bei mūsų jaunimo ateitis. Vaikydami si pelno suaugusieji pamiršo, kad mums reikės joje gyventi, kurti šeimas, auginti savo vaikus, kuriems taip pat reikės gyventi šioje nuostabioje planetoje.

2. Ar mokykloje pavyko sustiprinti moksleivių žinias apie aplinkosaugą?

Manau, kad pavyko ne tik sustiprinti moksleivių žinias apie aplinkosaugą, bet ir sudominti bei įtraukti juos į šį projektą.

3. Kaip ši programa pakeitė tavo supratimą apie ekologiją?

Visada man buvo svarbus šis klausimas, tačiau šiuo projekto metu dar labiau gilinausi, analizavau ir supratau ekologijos svarbą mūsų ateičiai.

4. Kokį didžiausią pokytį pavyko pasiekti vykdant programos iššūkius?

Mūsų mokykloje pastatytos rūšiavimo šiukšlių dėžės, moksleiviai pradėjo atsakingai rūšiuoti.

Aurika Jusaitė ir Danielė Kuosaitė iš Ukmergės Senamiesčio progimnazijos.

1. Merginos, ko išmokote ir kaip patobulėjote per šiuos metus, tapusios programos ambasadorėmis?

Mes dabar labiau rūšiuojame ir stengiamės kuo mažiau kenkti Žemei, tapome atsakingesnės.

2. Aurika, kokia reikšmę tavo gyvenime turi aplinkosauga?

Man aplinkosauga yra svarbi, nes labai myliu Žemę ir nenoriu jai kenkti bei noriu gyventi geroje aplinkoje.

3. Daniele, kas labiausiai skatino vykdyti iššūkius, neleido visko mesti?

Nenoriu nuvilti mokytojų, kitų ambasadorių, taip pat nenoriu sulaužyti savo pažado būti visus metus aktyvi.

4. Daniele, kokį iššūkį labiausiai patiko vykdyti? Kodėl?

Man labiausiai patiko rengti visokias paskaitas ar protmūšius, nes norėjau visiems papasakoti apie „Ž. E. M. E.“ projektą, veiklą ir kaip padėti Žemei.

5. Aurika, koks įvykis labiausiai įsiminė tapus ambasadore / programos metu?

Mano manymu, įvairūs susirinkimai, renginiai, pažintys su kitais ambasadoriais.

Meda Babenskaitė iš Kėdainių šviesiosios gimnazijos.

1. Kas paskatino tave tapti ambasadore Kėdainių mieste?

Vis dažniau susimąstydavau apie aplinkosaugą, šeimoje stengiamės rūšiuoti šiukšles, man patinka leisti laiką gamtoje. Buvo sunku suprasti, kodėl kiti piktybiškai kenkia gamtai, tada pagalvojau, kad galbūt kiti tiesiog nežino, ką reiškia mylėti gamtą. Kilo noras paskatinti kitus susimąstyti ir mažais žingsneliais pradėti kažką keisti.

2. Ką tau suteikė galimybė būti šios programos ambasadore?

Galimybė būti ambasadore man suteikė daug naujų žinių, pamąstymų bei komandinio darbo sutelkimo įgūdžių dėl bendro tikslo.

3. Kaip vertini savo atliktus darbus, ar viskas pasisekė taip, kaip norėjai?

Galbūt ne viską pavyko įgyvendinti taip, kaip norėtusi, kartais, atrodė, kad tam pritrūkdavo laiko ar didesnio palaikymo iš aplinkos.

4. Kiek tave ši veikla pakeitė kaip asmenybę?

Tikriausiai mano asmenybės pasikeitimas ir tobulėjimas vyko palaipsniui nuo pačios programos pradžios. Pastebėjau, kad kuo toliau, tuo labiau pradėjau skatinti visus galvoti apie ekologiją bei tvarumą, pradedant nuo mokyklos iki savo artimųjų ir draugų.

5. Kokią reikšmę tau turi žodis „ekologija“?

Man ekologija – tai pastangos gyventi nesavanaudiškai, rūpintis gamta, mylėti ir tausoti ją.

LIETUVOS MIESTUOSE

19 Akmenė

koordinatorius Kęstutis Krištapaitis
ambasadorių

Į programą iš rajono prisijungė net 5 miesteliai ir visi buvo savaip išskirtiniai. Mano akimis, jie dirbo gerai, stengėsi, su kai kuriais net iki vėlumos diskutuodavome apie tai, ką galėtume nuveikti. Kaip ir kiekviena komanda, susidūrėme su sunkumais, bet juos perėjome ir visada pavykdavo padaryti tai ką norėjome. Kiekvieno mėnesio iššūkiams atlikti taikėme vis kitokius metodus, tai darėme su noru kažką pakeisti ir tikrai žinau, kad pavyko. Gal kažkam atrodo tai ką jie darė vaikiška, nelabai naudinga, bet juk *ar visi dideli darbai nuo kažkur turi prisidėti?* Per kiekvieną vadovų klubą susitikus vis pagalvodavau, *ar gali sauja žmonių padaryti tiek daug?* Dabar atsakymą tikrai turiu, *gali*.

Ambasadoriai:

Programa padėjo iš naujo atrasti gamtos grožį, ir atrasti galimybę prisidėti prie to grožio išsaugojimo.

Zinaida

Anksčiau galvojau, jog jau rūšiuodama darau beveik maksimumą. Pasirodo, ne. Supratau, jog ekologija, tai daug daugiau.

Deina

Mokyklos tapo žalesnės, o mokiniai plačiau susipažino su šių dienų ekologinėmis problemomis.

Vakarė

Buvo smagu išgirsti iš bendraklasių ir draugų, jog rengiamos paskaitos jiems buvo išties įdomios ir naudingos.

Vidmantė

15 Alytus

koordinatore Karolina Kucavičiūtė
ambasadorių

Nuo gruodžio mėn. Alytaus miesto savivaldybės mokinių taryboje atsirado „Ž. E. M. E.“ komitetas. Šie žmonės buvo kartu su manimi per visus renginius, susirinkimus ir t. t., be jų šiais metais man būtų buvę labai liūdna ir sunku.

2 kartus kalbėjome FM99 radijuje:
apie „Ž. E. M. E.“ programą, rūšiavimą,
programos veiklą Alytuje, praėjusius ir
ateinančius renginius.

Alytuje vyko 5 „Ž. E. M. E.“ renginiai:
Tarpmokyklinis protmūšis „Gamta - mūsų ateitis“
Internetinė akcija „#nesišakok“
Diskusija „Miškų kirtimas – būtinybė ar pasirinkimas?“
2 tiesioginės transliacijos oro taršos temomis

Vadovų klubų metu Alytaus miesto savivaldybės
mokinių tarybos pirmininkė Gabija Češkevičiūtė
6 kartus diskutavo „Ž. E. M. E.“ temomis kartu su
Alytaus mokinių savivaldų pirmininkais.

Kiekvieną mėnesį Alytuje vyko „Ž. E. M. E.“
ambasadorių susirinkimai. Ambasadoriai aktyviai
dalyvavo „Ž. E. M. E.“ renginiuose.

33

„Ž. E. M. E.“
apklausos
mokyklose

29

„Ž. E. M. E.“
pranešimai
mokyklose

10/10

mokyklų
turi rūšiavimo
konteinerius

Didžiausias „ačiū“ mano darbui yra matyti ugnies žmonių akyse, kai jiems pasakoju apie aplinkosaugą arba girdėti: „nuo šiol atsinešiu į susirinkimus kavą daugkartiniame puodelyje, nes Karolina taip sakė“.

10 Biržai
koordinatorė Gabija Spalvytė
ambasadorių

Programa „Ž. E. M. E.“ mus išmokė tikrai daug, įveikėme nemažai iššūkių, kad pagerintume situaciją Žemėje ir šviestume mokinius šia svarbia tema. Manau, kad padaryti darbai turėjo naudos, kuri išliks ilgam ir įkvėps mus saugoti Žemę, jos neteršti ir galvoti apie ateitį.

Surengtas mitingas prieš miško kirtimus ir gaisrų kėlimą. Mokiniai kūrė plakatus ant perdirbtų arba jau naudotų lapų.

Ivykdyta elektroninė apklausa apie vartotojiškumą, minimalizmą.

Rengtos diskusijos apie vartotojiškumą, maisto pramonę.

Mokyklose pastatyti rūšiavimo konteineriai.

LMS Biržų MMT surengė protmūšį „Žemės draugai“ ekologijos tema. Padalinys džiaugiasi protmūšio sėkme ir moksleivių aktyvumu.

5 Elektrėnai

koordinatorė Rugilė Pažėraitė
ambasadoriai

Elektrėnuose kiekvienoje mokykloje pastatytos rūšiavimo šiukšliadėžės, mokiniai pradėjo žiūrėti į rūšiavimą atsakingiau. Mokyklose vyko diskusijos, akcijos, buvo kabinami plakatai, padaryti iš atliekų, kuriamas žmogaus įvaizdis šiuolaikinėje visuomenėje, mokiniai buvo supažindinami su „Ž. E. M. E.“ naujienlaiškių temomis, taip pat buvo rengiamos aktyvios akcijos. Šios programos dėka mokiniai, pradėjo domėtis aplinkosauga ir stengtis saugoti mūsų planetą.

1 Gargždai

koordinatorė Areta Petrauskaitė
ambasadorius

Gargžduose „Ž. E. M. E.“ programos metu „Vaivorykštės“ gimnazijoje išaugo rūšiavimo dėžių skaičius, per kiekvieną LMS Vadovų Klubą buvo diskutuojama aplinkosaugos tema, rajono mokyklose išaugo susidomėjimas, kaip kiekvienas galėtų prisidėti prie aplinkos tvarkymo ir gerinimo. Ambasadorius skatino mokyklas tapti labiau

tapti labiau ekologiškomis, kai kuriose net buvo pradėti naudoti popieriniai maišeliai vietoje plastikinių. Renginių, deja, nesuplanavome, bet stengėmės skleisti ekologiškumo idėją ir skatinti mokyklas keistis. Manau, tą toliau sieksime daryti ir ateityje, kad jaunimas suprastų, jog reikia saugoti savo Žemę.

9 Jonava koordinatorius Benas Pilipavičius ambasadoriai

Turėjome vieną renginį, kitą organizuojame šiuo metu. Antrąjį, mano nuomone, truputį sunkiau organizuoti, vien dėl to, kad tenka derintis prie karantino sąlygų ir galvoti kaip tai padaryti nuotoliniu būdu, tačiau mums gerai sekasi. Ambasadorių darbu taip pat galiu džiaugtis ir didžiuotis, nes viena iš jų pati dalyvavo mūsų rengiamame renginyje ir ne kaip žiūrovė, o diskusijos dalyvė. Kitame renginyje diskusijos moderatorė bus taip pat „Ž. E. M. E.“ ambasadorė!

4 Joniškis koordinatorė Martyna Gelzytė ambasadoriai

Džiaugiuosi, jog ambasadorė Žagarės gimnazijoje kiekvieną mėnesį vis sugalvodavo kaip į veiklas įtraukti mokyklos bendruomenę, ir vyresnių klasių moksleivius, ir pradinukus, ir net pačius mokytojus. Matosi akivaizdus pokytis mokykloje.

Skaistgirio gimnazijoje ambasadorė ir be programos iššūkių sugalvodavo idėjų ir jas įvykdydavo, jog mokykla taptų ekologiškesnė. Mokykloje atsirado daug naujų dalykų, skatinančių tausojimą, rūšiavimą, vartotojiškumo mažinimą. Buvo vedamos paskaitos mokiniams įvairiomis temomis. Šaunu, jog buvo įtraukiami visi mokiniai. Labai džiugu, kad ši ambasadorė buvo pirmoji, įsitraukusi į programą, o motyvacija nedingo iki pabaigos.

Gataučių Marcės Katiliūtės pagrindinėje mokykloje ambasadorė veikia dar neilgai, bet džiugu, jog turėjo noro įsitraukti, ir paversti savo mokyklą ekologiškesne.

Ambasadorė Kriukų pagrindinėje mokykloje taip pat prisijungė visai neseniai, tačiau smagu, jog spėjo įvykdyti įdomių nuotolinių iššūkių ir įtraukti daugybę mokinių.

Labai smagu buvo dirbti su visa koordinatorių komanda, labai smagu buvo susipažinti su naujais žmonėmis, su jais bendrauti, dalintis mintimis. Džiaugiuosi, kad gavau progą įgyti neįkainojamos patirties bei naujų žinių apie aplinkosaugą, jos svarbą. Supratau, jog mes patys galim tai pakeisti, svarbu norėti ir tikėti.

36 **Kaunas** koordinatorė Dominyka Ažukaitė ambasadoriai

Kauno miesto moksleiviai gana aktyviai įsitraukė į programos veiklas: turėjome apklausas, paskaitas bei diskusijas. Programos ambasadoriai savo mokyklose įrengė šiukšlių rūšiavimo kontenerius, moksleiviams organizavo įvairias edukacijas apie tvarumo bei gamtos saugojimo esmę. Džiaugiamės, jog Kauno moksleiviams ištisų rūpi žemės išsaugojimo klausimai. Dar labiau galime pasidžiaugti, jog mieste atsirado virš 30 drąsių jaunuolių, kurie savo darbu bei idėjomis prisidėjo prie žalesnės ateities!

LMS Kauno mokinių savivaldų informavimo centras taip pat prisidėjo prie „Ž. E. M. E.“ įgyvendinimo. Mokinių savivaldų konferencijoje „AŠ. KOMANDA. BENDRUOMENĖ“ dalyviai socializacijos metu kūrė įvairius prietaisus, kuriais pasaulį pavers tvaresniu. Taip pat, tos pačios konferencijos metu „Fridays for future. Kaunas“ atstovės moksleiviams pristatė daug įvairių būdų, kuriuos pasitelkęs kiekvienas galime padėti žemei. Žinoma, jog LMS žiemos forumo „Vienam dangus riba, kitam – pradžia“ 2020 metu būtent žemės išsaugojimo klausimais buvo parengta socializacija, kurios metu dalyviai bandė rasti būdų išvalyti žemę nuo per didelio CO2 kiekio.

10 **Kėdainiai** koordinatorė Austėja Laurinaitytė ambasadorių

Startavus LMS metinei programai „Ž. E. M. E.“ prie jos aktyviai prisijungė net septynios Kėdainių miesto ir rajono mokyklos. Labai noriu pasidžiaugti, jog kiekvienas ambasadorius aktyviai įsitraukė į programą, atsakingai ir nuoširdžiai vykdė iššūkius, į kuriuos įsitraukė mokyklų mokiniai ir mokytojai.

Visose Kėdainių miesto ir rajono mokyklose, įsitraukusiose į programą, pastatytos dėžės depozitui.

Kėdainių miesto ir rajono mokyklose, įsitraukusiose į programą, kuriose prieš tai jų nebuvo, buvo įrengti rūšiavimo konteineriai.

Kėdainių miesto ir rajono mokyklose, įsitraukusiose į programą, vykdytos apklausos šiomis temomis: rūšiavimas, oro tarša, vartotojiškumas, maisto (vegetariško/veganiško) pasirinkimas mokyklų valgyklose, keliavimo į mokyklą būdai.

Vyko „Ž. E. M. E.“ pristatymai mokyklose bei savivaldybėje, Kėdainių miesto ir rajono mokyklų mokiniams.

Įvyko tiesioginė transliacija „Virtualūs Žemės herojai“

8 Kelmė

koordinatorė Agnė Eitmantytė
ambasadoriai

Kelmės rajone yra 10 mokyklų, „Ž. E. M. E.“ programa jungia net 8 iš jų. Vienos mokyklos prisijungė nuo programos pradžios, kitos prabėgus keliems mėnesiams, bet visose matomas progresas. Kelmės „Aukuro“ pagrindinėje mokykloje ambasadorė buvo viena iš aktyviausių, bendradarbiavo su mokytojais ir visas užduotis priėmė su džiaugsmu, mokykla įsigijo naujas rūšiavimo ir depozito šiukšliadėžes, joje buvo vykdoma daug „žalių“ akcijų. „Kražantės“ progimnazijoje, ambasadorė niekada nebijojo prašyti pagalbos. Dabar mokykla tapusi daug žalesnė – netgi padidintas mokyklos sodelis. Kražių Žygimanto Liauksmo gimnazija yra labai aktyvi visose LMS rengiamose veiklose, tad ši programa nebuvo išimtis. Gimnazija tapo labiau artima gamtai nei buvo, buvo organizuojama vis daugiau veiklų aplinkosaugos temomis. Liolių pagrindinėje mokykloje ambasadorė labai greitai įsitraukė į veiklą, mokiniai praplėtė savo akiratį aplinksaugos temomis bei tapo artimesni gamtai. Pakražančio gimnazija jau prižiūrėdavo aplinką, bet, programos dėka, mokiniai pradėjo rūšiuoti.

Tytuvėnų gimnazijoje ambasadorė aplinkosaugai atsidavusi visais 100% – ne tik prisijungė prie LMS programos, bet palaiko ir „Jaunųjų Žaliųjų Organizacija“, tad mokykla į veiklą įsitraukė lengvai. Vaiguvos Vlado Šimkaus vidurinėje mokykloje ambasadorius yra vienas iš maloniausių žmonių, o pati mokykla jau turėjo net atskirą miškelį ir pradėjo rengti takelį mokyklos aplinkoje! Įsitraukus į programą, takelio įrengimo procesas tapo spartesnis. Užvenčio Šatrijos Raganos gimnazijoje ambasadorė labai aktyviai veikia savo mokykloje, todėl, prasidėjus programai, taip pat nesėdėjo vietoje ir veikti paskatino daugiau mokinių. Mokykla tapo draugiškesnė gamtai, o mokiniai pradėjo rūšiuoti, naudoti konteinerius depozitui.

Šie metai tikrai nebuvo labai lengvi, tačiau džiaugiuosi matydama programos rezultatus ir į gerąją pusę kintančią mokyklos aplinką. Keitėsi ne tik mokykla, bet ir jos bendruomenė ir pati aš. Džiaugiuosi galėdama prisidėti prie mūsų Žemės geresnės ateities.

Milėja Rimkutė

13 Klaipėda

koordinatore Nida Šeškauskaitė
ambasadorių

13 ambasadorių – atrodo tiek mažai, bet tuo pačiu ir labai daug. Vien tai, kad juos turime, jau parodo didelį jaunimo norą mūsų pasaulį daryti geresniu. Aš neabejoju, jog jie net pačiais mažiausiais savo darbais įkvėpė ir paskatino aplinkinius imtis veiksmų. O tai ir yra svarbiausia!

Labai gera matyti Klaipėdos ambasadorių nuveiktus darbus. Mokyklos buvo skatinamos naudotis popieriniais maišeliais valgyklose, pastatytos rūšiavimo dėžės. Renginys, kad ir kaip bebūtų gaila, įvyko tik vienas, bet juo labai didžiuojamės! Jaunų žmonių akys, degančios užsidegimu, atpirko kiekvieną sunkumą, su kuriuo teko susidurti. Ši metinė programa labai daug ko išmokė, įkvėpė pokyčiams. Pasibaigus programai, stengsimės, kad ambasadorių darbai nebūtų pamiršti bei tikimės, kad ir toliau nesustosime dėl geresnės gyvenimo kokybės.

4 Kuršėnai

koordinatorių Kipras Kunigėlis
ambasadoriai

Didžiausias dėmesys buvo skiriamas tiesioginiam bendravimui su mokinių savivaldų savanoriais lankant savivaldas. Pirmininko pareigos tam labai pagelbėjo, nes žiemą

aktyviai lankiausi visose padalinio mokinių savivaldose. Kiekvieno vadovų klubo metu kalbame apie „Ž. E. M. E.“, balandžio mėnesio vadovų klube nebuvo klausimų apie programą, tai dalyviai net pasigedo, kad kažko trūksta. Vien tik „Ž. E. M. E.“ skirtų renginių neturėjome, tačiau Mokinių savivaldų konferencijos metu turėjome valandos ilgio pristatymą bei diskusiją / darbo grupę. Turėjo vykti kovo mėnesio nacionalinis renginys, tačiau, dėl prasidėjusio karantino Lietuvoje, neįvyko. Asmeniškai geriausias „Ž. E. M. E.“ prisiminimas išliks diskusija su Sara Aškinyte, Simonu Gentvilu bei Ignu Miškiniu per LMS Rudens forumą. Iki dabar ant stalo stovi gauta padėka, džiaugiuosi tuo, vienas geriausių LMS prisiminimų ir emocijų. Ambasadoriai savo mokyklose suorganizavo keletą renginių, kurie puikiai pavyko, keliuose teko dalyvauti, tai vienas paliko didelį įspūdį, kurio metu įsitraukė visa mokyklos bendruomenė ir labai puikiai dirbo mokinių savivalda. Ši metinė programa padėjo labiau pamilti programų komitetą, kurio iki dabar vengiu, suteikė patirties, kurią sėmiausi dirbant pasyviau, labai aktyviai neįsitraukiant į komiteto darbą.

2 Lazdijai

koordinatore Virginta Bračiulytė
ambasadoriai

Šie metai buvo nuostabūs! Sutikau įdomius žmones, bendraminčių, dar daugiau bendravau su jaunimu ir gilinau žinias. Programa davė labai daug, manau, ne tik man vienai. Paskatinti programos mokyklose įsivedėme ir atsinaujinome taromatus, atsirado daugiau rūšiavimo kontenerių. Gaila, ne viskas vyko taip, kaip norėjosi, nors LABAI daug apie programą buvo kalbėta su savivaldomis, vadovų klubuose, mokyklose iš 10 rajono mokyklų į veiklą įsitraukė 2, tačiau su 100% pajėgumu.

Labai džiaugiuosi, kad pavyko „išjudinti“ mokyklos administraciją su naujomis aplinkosaugos idėjomis. Per mokslo metus gavau daug teigiamų atsiliepimų iš bendruomenės, kuri dabar yra labiau informuota. Manau, kad dabar mokykla yra „žalesnė“ ir ši programa buvo puikus startas naujiems aplinkosaugos projektams ateityje!

Paulina Kočiūnaitė

8 Marijampolė

koordinators Dovydas Rutkauskas
ambasadoriai

Marijampolėje vyko antrasis programos renginys su Simonu Gentvilu. Džiugu, jog jame dalyvavo visų mokinių savivaldų atstovai.

Sausį, Vadovų klubo metu įvyko paskaita apie maistą, jo gamybą, diskutuota apie visavalgystę, vegetarizmą, veganizmą.

Visų Vadovų klubų metu buvo skiriama šiek tiek laiko diskutuoti ekologijos temomis. Marijampolės šv. Cecilijos gimnazijoje nuo seniau yra švediško stalo principas. Nors nei vienoje mokykloje papildomai nebuvo įvestas šis principas, ambasadorių iniciatyva buvo užtikrinta, jog valgyklos meniu atsirastų vegetariškų patiekalų pasirinkimas, kur to anksčiau nebuvo.

4 mokyklose atsirado šiukšlių rūšiavimo dėžės, 3 – dėžės depozitui.

Marijampolės „Ryto“ pagrindinėje mokykloje ir Marijampolės marijonų gimnazijoje net vyko paskaitos, apie tai, kaip taisyklingai rūšiuoti.

Mokinių savivaldos organizavo protmūšius apie ekologiją savo mokyklų mokiniams, o ambasadoriai skatino mokyklas keisti techniką į taupančią elektrą.

Džiaugiuosi, jog Lietuvoje atsiranda vis daugiau judėjimų, skatinančių jaunimo savimonę, šviečiančių apie tvaraus gyvenimo svarbą, tokių kaip ši LMS programa. Buvo tikrai džiugu stebėti kiekvieną mažą pokytį mokyklose, rodantį, jog mūsų visuomenė, pradedant moksleiviu, eina teisingu keliu.

3 Mažeikiai koordinatorė Vakarė Dargytė ambasadoriai

Mažeikiuose per metus, kol vyko „Ž. E. M. E.“ programa, nors ir nebuvo daug ambasadorių, tačiau kiekvieno iš jų mokykloje bent kažkas pasikeitė. Biologijos mokytojoms pasiūlėme rašyti kaupiamus balus už atneštas baterijas, jos mielai su šia idėja sutiko, taip buvo skatinama baterijų neišmesti. Taip pat užtikrinome, jog kiekvienoje mokykloje būtų rūšiavimo šiukšlių dėžės, naudojamos pagal paskirtį. Atsirado ir makulatūros punktai. Surengėme vieną Kalėdinį renginį, kuriame parodėme, kaip dovanas galima supakuoti iš namie turimų daiktų ir medžiagų, taip skatindami nepirkti pakavimo popieriaus. Renginyje iškepėme sausainių, juos supakavome ir išdalinome žmonėms, padėjusiems mums dirbti. Su ambasadoriais palaikėme šiltus ryšius, per keletą susitikimų spėjome susipažinti vieni su kitais, aptarti, ką mums reiškia ši programa ir kokį pokytį norėtumėme sukurti. Programa susidomėjo ir mokytojai, tiek manęs, tiek kai kurių ambasadorių klausė, norėjo sužinoti, kaip viskas veikia ir ką darome. Buvo smagu matyti, kad susidomėjimo sulaukėme ne tik iš mokinių, bet ir mokytojų. Programos kiekvieno mėnesio tema bei naujienlaiškiai suteikė įvairių žinių įvairiose ekologijos srityse, sužinojau naujų faktų, kaip ir daugybė kitų žmonių.

3 Molėtai

koordinatorė Ugnė Liubertaitė
ambasadoriai

Molėtuose įvyko 2 renginiai, susiję su „Ž. E. M. E.“: protmūšis ir diskusija su Simonu Gentvilu. Be renginių, apie programą buvo kalbama per susitikimus su savivaldomis, Vadovų klubuose, vyko protmūšis per Mokinių savivaldų konferenciją, ambasadoriai skleidė žinią savo mokyklose. Bet net ir be informacijos skleidimo, aš pati sužinojau tiek daug neįtikėtinų dalykų apie aplinkosaugą, tvarumą, susiradau draugų ir užmezgiau tokių pažinčių, kurias vertinsiu visą gyvenimą. Neapsakomai svarbu yra tai, kad net mano šeima, kolegos (kiti savanoriai) pradėjo domėtis arba pagilino savo žinias ekologijos temomis. Džiugina, kad jie rūšiuoja, naudoja daugkartines gertuves, rečiau ima vienkartinius maišelius, perka iš parduotuvių, kurios yra draugiškos aplinkai, naudoja daiktus pakartotinai, vengia greitos mados, net savo iniciatyva planuoja talkas aplinkai tvarkyti! Pačios ambasadorės pradėjo plačiau žiūrėti į supančią gamtą, ją tvarkyti, joje praleisti daugiau laiko, net tai daryti skatina savo tėvus, pažįstamus. Ši programa davė man neįkainojamos patirties, ir nors daug kartų norėjosi atsisakyti ir šalintis iš veiklos, žinau, kad to būčiau stipriai pasigailėjusi. Kaip sakoma, per kančias – į žvaigždes. Šiuos metus, kartu su leva ir kitais koordinadoriais, prisiminsiu visą gyvenimą.

9 Panevėžys

koordinatorė Devika Gabriūnaitė
ambasadoriai

Vadovų klubo metu pristatyta metinė programa „Ž. E. M. E.“ sulaukė didelio mokinių susidomėjimo ir palaikymo. Miesto ambasadoriai skatino savo mokyklas įsitraukti į programą ir, metams praėjus, turime gražių rezultatų.

Mokyklose atsirado rūšiavimo dėžės, valgykloje mokiniai prašo, jog bandeles įdėtų į lėkštutę ar net tiesiai į ranką (vengiant plastikinių maišelių), o daugkartinį maišelį turėti tapo madingu ir rūpestį aplinkai rodančiu simboliu. Taip pat ambasadoriai pradėjo rengti mokiniams skirtas apklausas, kurios leidžia įsigilinti į problemas, pastebėjimus. Mokyklas papuošė plakatai aplinkosaugos temomis, mokiniai susipažino su iki tol negirdėtais minėjimais. Panevėžio „Žemynos“ progimnazijos ambasadorė surengė susitikimą su miško ūkio pareigūnu (urėdu), kuris vedė informacinę pamoką miško apsaugos tema. Ambasadorė organizavo nereikalingų Kalėdinių žaisliukų akciją. Mokinių paaukoti žaisliukai sėkmingai pasiekė vaikų globos namus ir tapo gražia šv. Kalėdų dovana.

LMS Panevėžio MSIC organizavo du protmūšius: „EcoLogika“ bei „Kubas“.

Protmūšiai sulaukė didelio panevėžiečių susidomėjimo bei suteikė progą pagilinti žinias apie ekologiją.

Kovo mėnesį paskaitą apie minimalizmą ir gamtos išsaugojimą vedė dvi žavios merginos iš „Urban Earth Lovers“.

Padalinyje taip pat įsitvyrojo meilės, atsakomybės gamtai jausmas. Susitikimų metu vis daugiau savanorių ateina su daugkartine gertuve vandeniui, plastikinius šiaudelius greitai pakeitė metaliniai ar stikliniai, o medžiaginių maišelį ant peties nešiojo kone kiekvienas. Ši programa suartino padalinio savanorius, leido daryti gera aplinkai susivienijant į stiprią komandą.

11 Plungė

koordinatorė Saulė Petreikytė
ambasadorių

Visų pirma, džiaugiuosi, kad ambasadoriams patiko programa, džiaugiasi galėję prisidėti, sako, kad sužinojo daug naujo ir kai kurie pakeitė savo gyvenimo būdą. Daugiausiai jiems pavyko įveikti rūšiavimo šiukšliadėžių trūkumą: pastatėme 4-iose mokyklose, 3 – jau turėjo prieš programą. Matomas mažesnis šiukšlinimas mokyklose.

Per Mokinių savivaldų konferenciją vyko vienintelis mūsų „Ž. E. M. E.“ renginys – paskaita, kurią stebėjo apie 150 žmonių, tuo labai džiaugiamės. Visi ambasadoriai yra patenkinti, kad turėjo galimybę prisijungti, tačiau patys 10 balų sistemoje save įsivertino 7–8, girdėjau, kad trūko įsitraukimo.

Viskas buvo labai šaunu, vieni dirbo daugiau, kiti – mažiau, bet bendrai, manau, programa davė labai daug ir tikiuosi, kad skatinimas gyventi tvariau jai pasibaigus nesustos, o tik vyks dar efektyviau.

3

Radviliškis

koordinatorė Aleksandra Mamonaitė
ambasadoriai

Siunčiu šiltus linkėjimus nuo visos savo ambasadorių komandos ir padalinio.

Ši programa atnešė didžiulį ir be galo reikšmingą informacijos srautą, sužinojome ir diskutavome apie daug naujų dar negirdėtų ir mokykloje nemokytų dalykų apie ekologiją. Prie mūsų programos prisijungė miestas ir du miesteliai, dirbome keturiese. Tai maža, bet darbšti komanda, kurioje ne tik įgijome puikios patirties dirbant komandini darbą, tačiau ir artimiau susipažinome, pasidalinome daugybe tvarių ir inovatyvių, gamtai draugiškų idėjų.

Surengėme du fizinius ir vieną virtualų renginį. Virtualus renginys buvo toks pavykęs ir įdomus, kad tokius rengsime ir vasarą, net keli mokytojai bei lektoriai, parodė didelį norą dalyvauti tokio pobūdžio renginiuose apie ekologiją, o ir žiūrovų sulaukėme daug daugiau, negu tikėjomės. Per Vadovų klubus „paliesdavome“ programos „Ž. E. M. E.“ temas, jomis diskutuodavome, išklausydavome kilusias idėjas ir mintis.

Su ambasadorėmis palaikėme ryšį internetu, tačiau su dviem iš jų pavyko susitikti po Vadovų klubo ir aptarti reikalus, šiek tiek pabendrauti. Nuotrauką pasidaryti užmiršome, tačiau niekada neužmiršime, kokios programos dalis buvome, ir kaip teigiamai ji pakeitė mūsų kasdienius gyvenimus, privertė labiau susimąstyti ir susirūpinti ką, kiek ir ko kasdien naudojame buityje.

„Every day counts – every rubbish matters“

3

Raseiniai

koordinatorė Aistė Gudžiūnaitė
ambasadoriai

Iš viso mieste prisijungė 2 mokyklos ir 3 ambasadoriai. Su 2 ambasadorėmis iš mano mokyklos per ilgąsias pertraukas kartą į mėnesį aptardavome problemas, tikslus, kokius iššūkius pavyktų įvykdyti, kokie jie ir ką pavyko nuveikti praėjusį mėnesį.

Darydavome plakatus, susijusius su „Ž. E. M. E.“ temomis. Viena iš ambasadorių per renginį net gavo dovaną už aktyvumą!

Programa parodė, kad aš taip pat galiu prisidėti prie to, kad Žemei ir mums visiems būtų gera.

Gunda Bražaitė

Mes galime keisti aplinką mažais žingsneliais ir po truputį eiti švaresnės, tvaresnės aplinkos link.

Elena Baltrušaitytė

Pati, kaip koordinatore, išmokau komandos (nors ir nedidelės) valdymo, didesnio atsakingumo, laiko planavimo ir komunikacijos įgūdžių. Bendradarbiavome su „Fridays For Future Lietuva“, bet dėl prasidėjusio karantino, ši partnerystė nebuvo pilnai išpildyta. Sugebėjau moderuoti diskusijas tiesioginių transliacijų metu, kas prieš metus man būtų buvę itin baisu. Programai einant į priekį pati jaučiau, jog augau su ja. Dauguma iš ambasadorių irgi suprato daug apie save ir mūsų planetą, todėl daug geriau yra matyti plusus, o ne minusus. „Ž. E. M. E“ programa man davė labai daug naujų įgūdžių ir ryšių su nuostabiais žmonėmis. Tai yra kažkas, ką dar labai ilgai prisiminsiu, nes tai yra vienas iš geriausių dalykų, kuriuos esu nuveikusi (kol kas) savo gyvenime.

Iš viso vyko **5** gyvi susitikimai, o po paskelbto karantino dar **2**, bet šį kartą naudojantis „Messenger“ platforma.

Buvo surengti trys renginiai:

1. Protmūšis „Sukurti, būti ar vartoti?“.
2. „Ž. E. M. E“ tiesioginė transliacija su tvaraus gyvenimo žinove Ieva Vilke.
3. „Ž. E. M. E“ tiesioginė transliacija su „Fridays For Future Vilnius“ atstove.

Taip pat Vadovų Klubų metu **8** kartus buvo diskutuojama tam tikrų mėnesių temomis, todėl apie programą ir jos tikslus sužinojo bene visų rajono mokyklų savivaldų pirmininkai / prezidentai.

Štai ką nuveikė kiekviena mokykla, pradedant Lukšių Vinco Grybo gimnazija: užsakyti rūšiavimo konteineriai, padarytas prisistatymas apie rūšiavimo svarbą 1–4 ir 5–8 kl. moksleiviams, mokiniai patys sukūrė baterijų ir depozito konteinerius. Mokykloje buvo surengta nereikalingų žaislų atidavimo akcija, o surinkti žaislai atiduoti tiems, kurių labiausiai jų reikia, surengti paskaita apie vartotojiškumą 7–8 kl. moksleiviams, aptartas švediško stalo principas mokykloje, kuris ateityje turėtų būti įgyvendintas, pasodinti du medžiai mokyklos teritorijoje ir atliktas tyrimas apie vandens užterštumą Šešupės intake Siesartyje, kuris teka visai šalia mokyklos.

Daugiausiai ambasadorių rajone turėjo Šakių „Varpo“ mokykla. Pagrindinis tikslas joje buvo įrengti rūšiavimo bei „maisto atliekų“ šiukšliadėžės, kitas tikslas buvo mokyklos sodas ir naujo tipo kasmetinė talka – medžių sodinimas. Dar vienas – plastikinių maišelių pakeitimas į popierinius. To itin aktyviai buvo bandoma pasiekti, bet nepavyko. Tikėtina, jog tai padarysime kitais metais. Prasidėjus karantinui,

ambasadoriai pradėjo dar rimčiau žvelgti į programą. Net ir negalėdami būti mokykloje, jie užsiėmė nereikalingų daiktų pavertimu vėl reikalingais, stengėsi apgalvoti savo įpročius ir dar intensyviau rūšiuoti. Programai pasibaigus, ambasadoriai tikisi ir toliau tausoti mūsų planetos išteklius.

Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazija yra vienas iš atokiausių rajono kampelių, bet ir šio miestelio gimnazijoje buvo vykdomos programos veiklos: įvestas dalinis švediškasis stalas, padaryti dar keli dalykai, kurie padėjo sumažinti maisto švaistymą mokykloje. Buvo norima panaikinti plastikinius maišelius ar jiems tam tikrą kainą, bet to nepavyko padaryti, kovo mėn. buvo paminėta Pasaulinė Žemės diena ir balandį – surengta apklausa apie keliavimą į mokyklą.

Buvo nuspręsta atsisakyti plastikinių buteliukų, bet tai dar tik bus išpildyta. Dėl surūšiuotų atliekų metimo į bendrą konteinerį buvo patarta kreiptis į savivaldybę. Pirmi žingsniai jau žengti, todėl ambasadoriai tikisi, jog programos veiklos bus nepamirštos ir vykdomos kitais metais.

Programa parodė, kad galime spręsti ne tik vidines mokyklos problemas. Sutelkę mokyklą galime padėti ir pasauliui.

Sukauptas žinias galėjau, galiu ir dar galėsiu perteikti kitiems žmonėms.

8 Šiauliai koordinatore Viltė Aleksandravičiūtė ambasadoriai

Šiaulių moksleiviai šiais metais stengėsi mažais žingsneliais prisidėti prie mūsų planetos išsaugojimo. Su aplinkosauga susijusius klausimus daugiausiai aptarinėjome Vadovų klubuose, nes ten į diskusijas galėjo įsitraukti ne tik ambasadoriai, tačiau ir mokinių savivaldų atstovai. Buvo iškeltos kelios problemos. Pagrindinės – dėl šiukšlinimo gatvėse bei dėl didžiulio išmetamo maisto kiekio mokyklos valgyklose. Siekiant spręsti šiukšlių gatvėse problemą, buvo sukurta apklausa Šiaulių apskrities mokyklų mastu, iš jos rezultatų paaiškėjo, jog su šia problema nesusiduria daug mokyklų arba ji buvo išspręsta. Siekiant spręsti antrą problemą, mokiniai kreipėsi į mokyklų administracijas, tačiau susisiekus su maisto tiekėjais, jiems ši problema neatrodė svarbi. Kitais metais tikimės daugiau koncentruotis į renginius aplinkosaugos temomis.

5 Šilutė

koordinatore Monika Montvidaite
ambasadoriai

Manau, ši programa buvo naudinga, nes tikrai praplėtė ir mano, ir ambasadorių, ir kitų žmonių akiratį, kalbant apie ekologiją ir klimato kaitą.

Daug sužinojau ir išmokau apie mūsų pačių daromą žalą žemei. Informacija, kuri buvo pateikiama kiekvieną mėnesį, padės man tobulėti, bandant gyventi „zero waste“. Taip pat sužinojau daug būdų, kaip mažinti taršą, kaip perdirbti nebenaudojamus / nereikalingus daiktus ir t. t. O svarbiausia, jog turėjau galimybę skleisti šią informaciją kitiems.

5 Širvintos

koordinatore Kamilė Vigrailytė
ambasadoriai

Mokyklose ambasadoriai kiekvieną mėnesį vykde iššūkius ir švietė mokyklos bendruomenes, aplinkinius. Švietimo įstaigose atsirado šiukšlių dėžės, vyko įvairūs renginiai, užsiėmimai ir dirbtuvės. Mokiniai net sodino medelius mokyklos kieme! Jos metu Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijos gimnazistai prisijungė prie pasaulinės Tvarkymosi dienos. Per klasių valandėles mokiniai su savo auklėtojais tvarkė gimnazijos aplinką, rinko šiukšles Musninkų miestelio teritorijoje. Per pertraukas mokiniai prižiūrėjo tvarką gimnazijos teritorijoje bei miestelyje. Džiaugėsi, kad šiukšlių randa vis mažiau. Programos metu gimnazijoje svečiavosi ekologė, VŠĮ „Žaliasis taškas“ partnerė Vaida Griškevičienė. Ekologė bendravo su mokiniais tema „Aplinkai draugiški sprendimai: švaresnė gamta, storesnė piniginė“. Viešnia dalinosi savo patirtimi ir žiniomis apie atsakingą vartojimą, gamtos tausojimą, atliekų rūšiavimą. Konsultavo, kaip įdiegti rūšiavimo sistemą gimnazijoje. Širvintų rajono mokyklose apvalaus stalo buvo organizuojamas susitikimas su gimnazijos administracija, mokinių savivalda ir valytojomis. Buvo tariamasi, kaip ugdymo įstaigoje pradėti rūšiuoti. O mokykloms gavus rūšiavimo dėžes iš VŠĮ „Žalias taškas“, mokyklų bendruomenėse buvo pristatyta rūšiavimo sistema ir pradėtas darbas. Tai pat nebuvo pamiršti ir patys mažiausieji, Musninkų Alfonso Petrulio gimnazijoje svečiavosi Alytaus lėlių teatras „Aitvaras“. Aktoriai pradinukams parodė spektaklį apie atliekų rūšiavimą „Kontis ir Tvarkius“. Spektaklis „Kontis ir Tvarkius“ sukurtas pagal to paties pavadinimo Aldonos Zinkevičiūtės-Jankauskienės knygą. Spektaklio metu pagrindiniai pasakos veikėjai – kontaineris Kontis ir peliukas Tvarkius – ragino vaikus rūpintis mus supančia aplinka: rūšiuoti atliekas ir atsakingiau įsigyti naujus daiktus. Dar gimnazijoje vyko „Eko dirbtuvės“. Apie tai, kaip vengti vartotojiškos

kultūros ir išradingai panaudoti gamtos medžiagas bei įvairius nereikalingus daiktus kaip antrines žaliavas, mokiniams papasakojo viešnios iš aplinkosauginės iniciatyvos „Kita forma“. Mokiniai, padedami viešnių, pagamino įvairių darbelių, kuriuos galės panaudoti kaip dovanas ar papuošimus.

Su keletu ambasadorių pasvajojom ir apie šiukšlių planetariumą mokykloje. Dar norėjome, jog ateityje mokyklose atsirastų ekologijos pamokų. Kas ten žino, gal visa tai kada nors taps realybe.

5 Tauragė koordinatorius Eimantas Maslovas ambasadoriai

Pirmasis susidurimas su ambasadoriais buvo per „Ž. E. M. E.“ renginį, tada jie išsakė nuomonę apie savo mokyklos situaciją bei padarytas permainas mokykloje. Be ambasadorių pasisakymo vyko paskaita apie mitybą, kurią vedė Ieva Drochnerytė iš Tauragės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro.

Bendravimas su ambasadoriais buvo paprastas – internetu. Jie nenorėjo susitikimų, bet nemanau, kad tai yra blogas dalykas, nes tai suteikė daugiau laisvės, kūrybiškumo ir kritinio mąstymo, kaip įveikti iškilusias problemas, o iš atliktos apklausos dauguma pasisakė, kad problemų net nekildavo arba viskas priklausydavo nuo mokyklos administracijos, su kuria reikėdavo tartis dėl iššūkių įgyvendinimo ir laukti sprendimo.

Svarbiausi pasikeitimai mokyklose buvo atsiradusios rūšiavimui skirtos dėžės bei veiksmingesnis ir mažiau atliekų sudarantis – švediškasis stalas, daugiau vegetariško maisto opcijų.

Juk žinome, kad kiekvienas veiksmas turi atoveiksmį. Taigi, atlikti darbai ne tik padėjo mokyklos bendruomenėms būti sąmoningesnėms ir ekologiškesnėms, bet, su laiku, tobulėjo ir patys ambasadoriai.

Telšiai koordinatorė Radvilė Mockutė

Ši programa man buvo labai įdomi, ji leido išmokti ir pažinti Žemę, kuria vaikštome

kasdien. Išmokė iš kitos pusės pažvelgti į gamtą ir kokią didelę žalą daro žmonių populiacija. Rinkdama informaciją naujienlaiškiams, sužinojau daug įdomios informacijos, kuri pravertė mokyklos suole, sužinojau kokius padarinius gali sukelti išmestas plastiko buteliukas, ar nafta, išsiliejusi vandenyne. Manau, kad ši programa turėtų tęstis ir kitais metais skatinti žmones jungtis, leisti jiems suprasti, išmokti, kodėl mes saugome Žemę ateities kartoms.

13 Ukmergė

koordinatore Eglė Perednytė
ambasadorių

Per visą programos gyvavimo laikotarpį Ukmergės ambasadorių komanda kito daugybę kartų, bet iki programos pabaigos išliko 13 ambasadorių iš 8 skirtingų mokyklų. Labai džiaugiuosi, kad Ukmergėje atsirado tikrai nemažai aktyvių moksleivių, kurie siekia kurti pokyčius savo mokyklose, mieste ir gyventi tvaresnį bei ekologiškesnį gyvenimą. Labai didžiuojuosi ir džiaugiuosi visomis savo ambasadorėmis. Kiekviena iš jų padarė savo mokyklą bent šiek tiek draugiškesnę aplinkai: visose atsirado rūšiavimo šiukšliadėžės, depozito dėžės, ambasadorės vykdė apklausas, rengė pristatymus, pasakojo apie ekologiją savo mokyklų moksleiviams. Ypač smagu buvo stebėti jaunesnių klasių ambasadores. Būtent jos buvo labiausiai „užsidegusios“, kupinos įvairių įdomių idėjų, norinčios veikti. Jos vedė pamokas pradinukams, organizavo dirbtuvėles, nereikalingų daiktų mainus. Visos ambasadorės puikiai sutaria, per susitikimus ar internetu dalinasi savo pasiekimais, idėjomis, iškilusiomis problemomis. Prieš prasidedant karantinui, pradėjo kartu organizuoti renginį Ukmergės miestui.

Labai džiaugiuosi tapusi šios programos dalimi. Jos gyvavimo metu susipažinau su daugybe nerealių žmonių. Miestų koordinatoriai bei ypač mano miesto ambasadoriai įkvėpė veikti

14 Utena

koordinatore Deimantė Grašytė
ambasadorių

Svarbiausias šios programos metu pasiektas pasiekimas yra tai, jog turime 14 ambasadorių iš įvairių mokyklų, įvairaus amžiaus. Ambasadoriai kiekvieno susirinkimo, renginio metu dažnai kalbėdavo ne tik apie dalykus, susijusius su Žeme, bet ir apie

asmeninius gyvenimus, patyrimus, pomėgius ir t. t. Jie tapo ne tik komanda, bet ir šeima.

Ambasadoriai nuoširdžiai vykdo iššūkius. Pati, kaip koordinatorė, turiu pasidžiaugti, kad viskas sekėsi gerai, jei kildavo sunkumų, komanda drąsiai prisidėdavo prie mano darbų, už tai jiems esu labai dėkinga. Kas antrą penktadienį vykdome kampaniją „Instagram“ platformoje, šiam darbui atiduodame labai daug laiko ir pastangų. Pridursiu, kad programos ambasadoriai susikūrė savo „Instagram“ paskyrą @z.e.m.e.ua.

Per susirinkimus aptariame svarbiausius reikalus t. y. iššūkiai, kaip sekasi veikti, ar patinka taip dirbti, kas gerai, kas nesiseka. Dalinamės džiaugsmiais, rūpesčiais, sunkumais.

10 **Vilkaviškis** koordinatorius **Haroldas Mockevičius** ambasadorių

Vilkaviškio rajone yra 7 programos ambasadoriai, veikiantys 7-iose mokyklose.

Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos mokinius informavome apie miškų svarbą ir skatinome naudoti kuo mažiau popieriaus, sodinti medelius. Surengėme protmūšį oro taršos tema, lankėmes klasių valandėlėse ir rodėme kaip daiktus prikelti antram gyvenimui.

Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazijoje jau yra puoselėjamas ekologiškumas. Joje jau yra depozito dėžės, rūšiavimo konteineriai, dažnai sodinamos gėlės ir t. t. Gimnazija kiekvienais metais apsigina žalią vėliavą. Mokinių akiratį plėtėme organizuodami protmūšius, vesdami paskaitas.

Pilviškių „Santakos“ gimnazijoje vedėme paskaitą apie gamtą. Pasikvietėme girion. It atstovą Roką Laukineikį. Jis pasakojo apie miškininkystę, gamtos svarbą tiek žmonėms, tiek žvėreliams. Tokia informacija yra naudinga kiekvienam.

Vilkaviškio „Ąžuolo“ progimnazijoje kone kiekvienas žino apie LMS programą „Ž. E. M. E.“. Čia įrengėme rūšiavimo konteinerius, organizavome diskusiją. Gaila, bet kitus planus nutraukė karantinas.

47

Vilnius

koordinatorės Ona Akelė ir Evelina Jokūbauskaitė
ambasadoriai

Po pokalbio su ambasadoriais per paskutinį susitikimą, labiau aptarėme, jog ambasadoriai, padedami programos, galėjo lengviau tobulėti patys, nei pakeisti situaciją savo mokyklose. Vieniems ambasadoriams mokyklose padaryti nors menkiausių pokyčių yra tikrai sunku, o mokinių savivaldos ne visada nori padėti. Tačiau pasiekėme tikrai neblogų rezultatų. 2 mokyklose, programos dėka, atsisakyta plastikinių maišelių valgyklose. Mokyklose aktyviai vyko paskaitos įvairiomis aplinkosaugos temomis. Taip pat domėjomės aplinkosauga, surinkti apklausų duomenys parodė, kad Vilniuje mokiniai yra pakankamai gerai informuoti apie rūšiavimą, minimalizmą ir t. t.

Sausio mėnesį vyko regioninis renginys vartotojiškumo tema „Pirk mažiau, duok daugiau“, kuriame iš senų drabužių siuvome pirkinį maišelį, taip pat turėjome paskaitą, kurią vedė „Fridays For Future“ aktyvistas. Renginys sulaukė daug teigiamų atsiliepimų.

Su ambasadoriais nusprendėme, jog birželio pradžioje patys turėsime paskutinį susitikimą, vykdysime apklausą ir turėsime dar vieną temą Vadovų klube. Nors programa jau baigiasi, ji leido mums geriau suprasti ir pradėti gilintis į aplinkosaugą. Labai tikimės, jog bent keli ambasadoriai tęs šią programą net jai pasibaigus.

Ši programa leido man pastebėti vyraujančias problemas, padėjo lavinant kritinį mąstymą bei suteikė galimybę atskleisti savo stipriąsias puses.

Evelina Jokūbauskaitė

Man labiausiai patiko susipažinti su kitais aplinkosauga besidominčiais mokiniais, kurių vien Vilniuje yra daugiau, nei būtų galima pamanyti.

Lėja Kalvelytė

8

Visaginas

koordinatorė Gabrielė Pupelytė
ambasadoriai

Iš tiesų, kadangi Visaginas prisijungė prie programos vėliau nei kiti miestai, didelių renginių neįvyko, o, šalyje įvedus karantiną, nepavyko suorganizuoti planuoto renginio apie vandens taršą, taip pat būtų įvykęs ir renginys apie mitybą. Tačiau, galiu iš pasidžiaugti ambasadoriais. Nors pritraukti juos buvo sunku, bet

vėliau kai kurie tapo tikrai aktyvūs. Pavyzdžiui, neseniai įvyko ambasadoriaus surengtas nuotolinis protmūšis, taip pat, kadangi dauguma mokyklų (jų yra 6) jau buvo įsigijusios rūšiavimo konteinerius, dėl ambasadorių veiklos, tą padarė ir dar viena mokykla. Kiekvieną mėnesį vyko apklausos, kurių rezultatais buvo dalijamasi mokyklų svetainėse ir pan.

Programa „Ž. E. M. E.“ yra puiki galimybė moksleiviams imtis naudingos veiklos, skleisti savo iniciatyvą bei sužinoti kažką naujo, kas tikrai pravers ateityje. Tai lyg graži akcija mūsų planetos labui! Ačiū, „Ž. E. M. E.“, už patirtį bei skatinimą imtis šios veiklos!

Ernest Lobkov

PRADĖK NUO SAVĖS IR RODYK PAVYZDĮ KITIEMS!

